

**„Dýrleif hafði svo sterka þrá til að
sigla að jeg gat ekki talið hana af því.“**

**Dýrleif Árnadóttir nýstúdent á
tímamótum 1918**

Rakel Adolphsdóttir

Hugvísindaping

10.03.2018

Aðferðir og lykilsurning

Kyn, stétt, atbeini og samfélagsgerð
Orðræða í bréfum móður og móðurömmu

Hvaða tækifæri hafði ung kona í Reykjavík árið 1918
til að móta langanir sínar og þrár?

Heimildir

KSS 74. Þorbjörg Árnadóttir. Einkaskjalasafn.

Bréf móður og móðurömmu til móðurbróðurs sem bjó í Kaupmannahöfn
Yfir 900 bréf í safninu

Einnig dagbækur, æviminningar, handrit, glósur, ljósmyndir o.fl.

Safnið var afhent árið 2007

Bréfin sem um ræðir í dag bættust við árið 2016

Gögn nemendafélags Lærða skólans á handritasafni

Fundargerðarbækur Framtíðarinnar og nemendablaðið *Skinfaxi*

Lbs 3308 4to, Lbs 3309 4to, Lbs 598 fol.

Hvað gerðu konur í Reykjavík 1918?

Verslunareigendur

Fyrirtækjarekstur

Bæjarfulltrúar

Ljósmæður

Stúdentar

Háskólanemar

Læknir

Kvenréttindakonur

Kvenfélagskonur

Blaðaútgáfa

Verkakonur og
verkalýðsbarátta

Skáld

Iðnmenntun og iðnvinnu

Leikarar

Dýrleif Árnadóttir

Fædd 1897 – látin 1988

Fæddist á Skútustöðum þar
sem faðir hennar var prestur

Sat á bekk í Lærða skólanum
1915-1918

17. kvenstúdent Íslands

Cand. Phil próf frá HÍ 1920

Kommúnisti

Þrjár kynslóðir kvenna í Reykjavík 1918

Þorbjörg Olgeirsdóttir (1842–1923)

Gift Gísla Jóhannes Ásmundssyni
(1841–1898) bónda og hreppsstjóra

Börn þeirra:

1. Auður (1869)
2. Ásmundur prófastur (1872)
3. Ingólfur læknir (1874)
4. Garðar stórkaupmaður (1876)
5. Haukur prestur í
Kaupmannahöfn (1878)

Auður Gísladóttir (1869–1962)

Giftist séra Árna Jónssyni (1849–1916)
þann 17. mars 1896

Börn þeirra:

1. Dýrleif Þorbjörg (1897)
2. Þorbjörg Dýrleif (1898)
3. Gísli (1899)
4. Þóra (1900)
5. Gunnar (1901)
6. Ingileif Oddný (1903)
7. Ólöf Dagmar (1909)

Hugmyndir um uppeldi í bréfunum

Þorbjörg:

2. ágúst 1918 „Mjeg langar svo ógnarlega mikið til að eitthvað starf liggi eftir ykkur sonu mína sem lengi geti haldið uppi nafni ykkar, það væri mjer stór gleði.“

Auður:

4. janúar 1915 „Dilla vill eitthvað læra svo hún geti unnið fyrir sjer en ekki er hún ákveðin, ekki vilja þær eldri systur verða kennarar ... það er vandi að vita hvað gera skal fyrir blessuð börnin einkum stúlkurnar, það er áhyggjuminnst meðan þær eru eins og litlu stúlkurnar þínar sem leika sjer á gólfinu eða velta sjer í vöggunni“

21. mars 1918 „Mjer þykir mjög vænt um að hún gat fengið pláss því jeg veit að hún hefur hug á að reyna að vinna fyrir sjer, þau langa til þess öll börnin að geta unnið fyrir sjer brauð ...“

Reykjavík og Kaupmannahöfn í bréfum Þorbjargar

Reykjavík 2. ágúst 1918

„Tíðin hefur verið mikið góð hjer í sumar, en litlar vetur svo lífið er spretta.“

[Ódagsett] 1918

„Jeg vonast að þessa voðalega stríði fari að linna. Þá hefur þú sagt að þið hjónin ætluðuð að koma og maske elsku Ingibjörg. ...

Jeg ætla ekki að pára þjer meira í þetta sinn, bið þig að fyrirgefa alt ruglið og gleima ekki að stinga mínum brj. í eldin. Jeg hugsa að þetta brjef verði lengi á leiðinni til ykkar. Jeg óska ykkur til farsældar og blessunar þennan nýbyrja vetr og þessi vondu veiki nái ekki til ykkar. Guð annist ykkur.“

Reykjavík í bréfum Auðar

19. janúar 1918

„Þessi vetur ætlar að verða voðalega kaldur hafa nú verið stöðug frost dag eptir dag í hálfan mánuð opt nær 20 stig stundum meira er það dæmefátt fyrir Rvík en fyrir norðan hefur frostið komist upp í 33 stig er það meira en jeg hefði nokkurn tíma talað um. Við erum öll vel frísk fyrir guðs náð, þeir eiga bággt sem hafa veikindi með þessum voða kulda og margvíslegu örðugleikum og dýrtíð ...“

21. mars 1918

„Síðan í janúarlök hefur verið mild tíð engri frost, en opt rigningar“

30. október 1918

„...fór út í kvöld að kaupa mat fjekk svo mikla ösku í augun að jeg get varla haldið þeim opnum enda er kl. að ganga 12 e.h. það er hryllilegt að þessi voða eldgos skildi koma eptir þennan kalda graslepnir sumar en Guð bætir úr öllu þessu á einhvern hátt ...“

Dýrleif í bréfunum Þorbjargar, ömmu sinnar

Reykjavík 12. júlí 1918

„Dilla er orðin stúdent“

Reykjavík 2. ágúst 1918

„Jeg held eimingja Dilla hafi sterkan hug á að sigla nú með Botnínu, ef hún fær nokkur staðar lán. Hún er besta stúlka, dugleg og kjarkmikil...“

Ódagsett

„Dýrleif þráði að komast þetta hvernig sem henni reiðir af.“

9. október 1918

„Jeg vildi að eimingja Dilla hefði eitthvað upp úr sínum mikla ákafa að vilja læra meir og meir“

Dýrleif, undantekningin, bréf Þorbjargar

Ódagsett „Dýrleif þráði að komast þetta hvernig sem henni reiðir af. Garðar hjálpaði henni eitthvað en til lengdar nær það skamt. Hann hefur hjálpað systur sinni ekki svo lítið. Garðar hefur ekki neitt gefið Þóru, en guð uppvakt vandalausán mann til að gefa henni og borga henni ágætlega vinnu sína, guð launi þeim hjónum það.“

9. október 1918 „Jeg heyri að þjer geðjast Dýrleif vel, þykir mjer væntum það, en það get jeg sagt þjer, að uppeldi þessara systra hefur verið ólíkt, og svo er 3 ára aldurs munur á þeim, á þeim árum gæti Þóra eitthvað lært, ef henni væri alt af skafað fæði og klæði, ef til barna væri hægt að kosta eins og til Dillu og Gunnars voru það góð efni nú þá þessum árum.“

9. október 1918 „Jeg vildi að eimingja Dilla hefði eitthvað upp úr sínum mikla ákafa að vilja læra meir og meir, þó kringumstöðurnar sjeu heldur þraungvar, þorbjörg systir hennar hamast við vinnu frá morni til kvölds, á pósthúsinu og heima, hefði getað þegið að læra jamt systur“

Dýrleif í bréfunum Auðar, móður sinnar

Reykjavík 19. janúar 1918

Dilla mín nær nú vonandi stúdentsprófi í vor hana langar að því loknum að bregða sjer til Danmerkur en það er nú hægra ort en gjört nú á tímum. Henni hefur dottið í hug hvort ekki væri hugsanlegt að hún gæti fengið pláss í Höfn sem húskennari eða sem hún vill öllu heldur læra ... Dillu langar til að taka heimspekisprófið og álítur að hún geti sótt fyrirlestra á háskólanum þó hún kenndi nokkra tíma á dag, en það er náttúrulega ekki hlaupið ofan á slíka staði fyrir ókunnuga Íslendinga, hún bað mig því að spyrja þig hvort þú þekktir nokkuð sem hún komist að eða álitir að þetta væri mögulegt. Stundum er hún að tala um að sigla í vor hana langar til að vera á Jótlandi í sumar ef hún gæti eitthvað gjört þar. Jeg gæti trúað að Dilla yrði fremur lipur kennari, hún er geðgóð og fremur glaðlynd ...

Dýrleif í bréfunum Auðar, móður sinnar

Reykjavík 21. mars 1918

„Dillu langar einlægt að sigla en nyir fremst ekki álitlegt að fara til útlanda meðan þessi voða ókyrrð óvissu og stríð ríkir í álfunni. Guð hlífi Danmörk og okkur öllum ...“

Reykjavík 21. maí 1918

„Við erum öll vel frísk... Dilla er að læra undir prófið.“

Reykjavík 21. september 1918.

„Elskulegi bróðir!

Hjartans þökk fyrir síðasta brjefið og allt sem þú hefur gjört fyrir dætur mínar. Jeg finn mikið til þess ef þær verða ykkur mikið til þyngsla af því að nú eru svo erfiðir tímar að flestir hafa fullt í fangi með sína fjölskyldu. **Dýrleif hafði svo sterka þrá til að sigla að jeg gat ekki talið hana af því.**“

Lærði skólinn

Dýrleif var 17. kvenstúdentinn
Önnur stúlka í bekknum, Guðrún
Tulinius

Engin stúlka í bekknum á undan eða
eftir

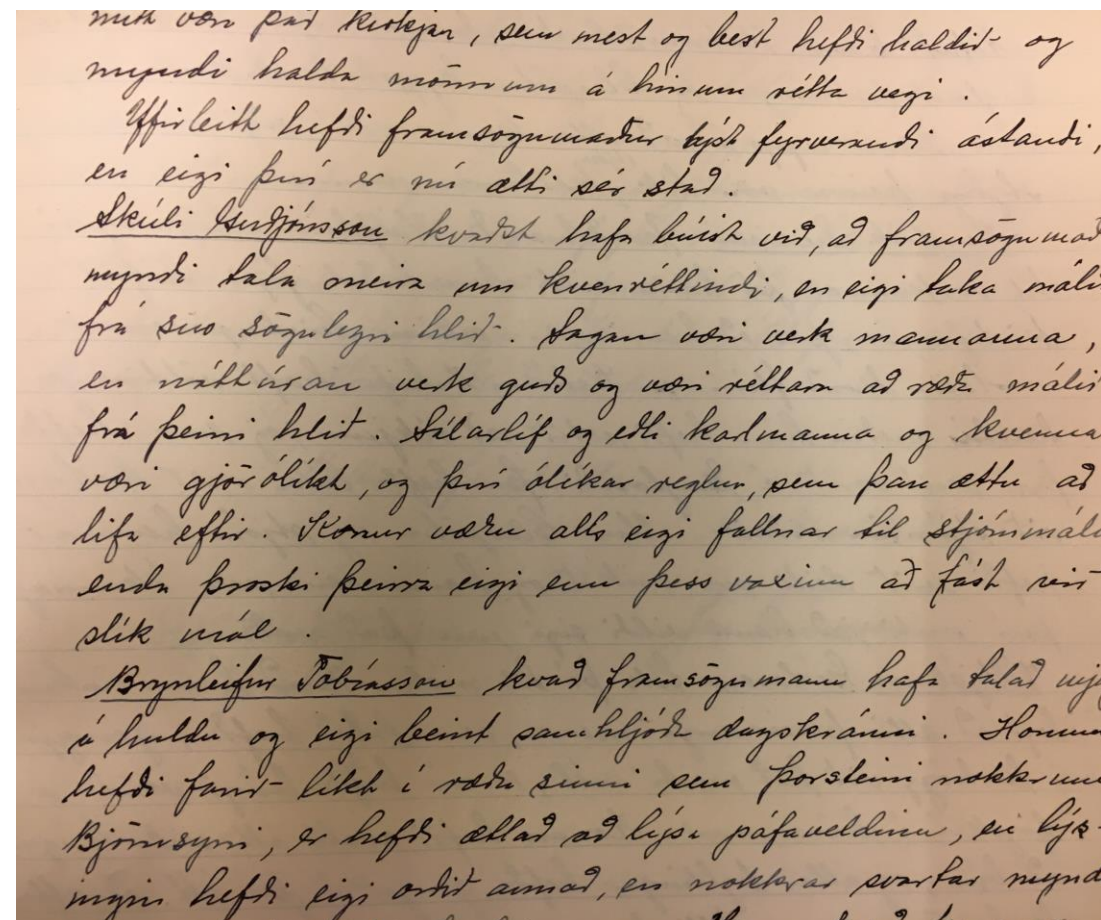
Nemendafélagið Framtíðin

Hún tók virkan þátt í félagsstarfinu
Umræða um kvenfrelsismál 1917-
1918

Umræða um sósíalisma 1915

Eiginmannsefni

Ævilöng vinátta myndaðist

með von þat kerker, sem mest og best hefti haldit og
myndi halda monnum á hinum rétta vegi.
Yfirleith hefti fransögunumastur kjóð fyrirvendi ástandi,
en eigi þur er nú allri sér stað.
Skúli Guðjónsson kvæð hefti búið við, að fransögunumastur
myndi taka onera um kvenrættindi, en eigi taka málið
frá sínu sögulegri hlut. Sagan væri uste mannauma,
en máttáran væri guð og væri réttara að rétta málið
frá þeirri hlut. Silarlíf og eðli kadmama og kvenna
væri gjörólíkt, og þur ólíkar reglur, sem þur ætti að
lifa eftir. Konur væru allri eigi fallnar til stjórnmála
enda þurki þeirri eigi sem þess væri um að fáit rétt
slik mál.
Brynleifur Þóbrásson kvæð fransögunumastur hefti talað ugi
á huldun og eigi beint samhljóð dagokránni. Honum
hefti farið líkt í ræðu sinni sem þorsleini nokkurn
Björnsgyni, og hefti allri að ljósi þáfaældinni, en ljósi-
mynd hefti eigi orðit annað, en nokkurn svartar mynd

Fundargerðarbók Framtíðarinnar

13. Fundar

"Framtíðarinnar" var haldin í samkomusal heilaskóla
sumudaginn 9. október 1915 og hófst kl. 12. h.

Formaður selts fundinn

Þráttkublitinn komu frá (þessum ~~mannum~~):

x Sigurð Jónsson frá Brin

x Jón Eyþórsson

x Pálma Hauksson

x Jóhann Jónsson

x Þóroddur Kristjánsson

x Jón Grímsson

x Steingrímur Eyfjörð

x Steinn Emilsson

x Haraldur Jónsson

x Finnur Einarsson

x Jón Þorleifsson

x Jón Þorsteinsson

x Hallgrímur Thomsen

x Þorleifur Tobiasson

x Þorleifur Bjarnason

x Þorleifur Arnadóttir
x og Guðrún Tulinus
Vorru þau öll samþykkt í einu hluti.
Þá var band formaðs þessa nýju meðlimi velkoma.
Þá voru þessir menn skipað í ritnefnd

Arni Sigurðsson

H. J. Stefánsson

Steinn Emilsson

Þorleifur Arnadóttir

og Jónas Jónsson

Armat lá ekki fyrir fundinum og var þá

fundur slitið

Lig. Jónsson
formaður

Björn Stefánsson

rita

Landsmót stúdenta 1938

T.fv. Einar Ól. Sveinsson
prófessor, Dýrleif Árnadóttir, ?,
Pálmi Hannesson rektor, Árni
Pétursson læknir, Guðrún
Arinbjarnar f. Tulinius?, Jóhann
J. Kristjánsson læknir, Hendrik
Ottósson fréttamaður, Finnur
Einarsson bóksali, Magnús
Konráðsson verkfræðingur,
Sigurður Skúlason mag.art.,
Jens A. Jóhannesson
verkfræðingur og Gunnlaugur
Briem skrifstofustjóri.

Bréfin eftir 1918

Reykjavík 18. janúar 1923, Þorbjörg Olgeirsdóttir skrifar:
Börn hennar [Auðar] eru nú öll hjer heima en þau borga sitt fæði nema Olla og Gunnar -svo hefur hún um 10 kostgangara. Svo þetta gengur, hún þarf mikið að hugsa og sjá um alt matur hjá henni góður og vel alt útilátið og hirðusamt. Olla velgefin þarf ekki neitt að skipta sjer um hana, er vist efst í sínum bekk, Þóra og Inga lær ensku og frönsku í sínum frístundum hjá Þóru fröken Friðriksson Dilla er í Búnaðarfjelaginu vinnur fyrir góðu kaupi svo að alt þetta að finst mjer gengið vel guð veri lofaður fyrir alt ...

Hvað gerði Dýrleif eftir 1918?

Cand.Phil, þýðandi, kennari, ritari,
blaðamaður, kommúnisti og
kvenréttindakona

